

स्वामी ज्ञानप्रकाश

श्री स्वामी समर्थ प्रबोधित ज्ञानसागर

!! श्री गणेशाय नमः !!

!! श्री स्वामी समर्थ जयजय स्वामी समर्थ !!

मनुष्याची सांप्रत संध्रमित अवस्था

मनुष्याच्या सांप्रत मानसिक अवस्थेसंबंधी कांही विचार चिंतनासाठी मांडतो.

मनुष्याला मनःशांतीचा अभाव आजकाल प्रकर्षाने जाणवत आहे. शांत प्रशांत अवस्था दुर्लभ झालेली आहे. मनुष्य आपल्या कामात गुरफटत जाऊन व्यग्र झालेला आहे. काम करताना तो अत्यंत अधीर, अशांत अस्वस्थ आहे. भूतकाळांत घडलेल्या घटना, क्लेश, दुःख परत परत आठवून, तो अधिकच त्रस्त होतो. वर्तमान काळात कार्य करताना अत्यंत अशांत, अस्वस्थ आणि अधीर झाल्यामुळे त्याचे शरीर स्वास्थ्य बिघडते. बऱ्याच वेळां शांतपणे झोप ही लागत नाही. सुयोग्य वेळेवर झोप येणे तसेच सुयोग्य वेळेवर जाग येणे अशक्यच झाले आहे. जागेपणी आपण जे कार्य करतो त्याचा हेतू काय? त्याचे नियोजन कसे करावे? ह्याची योग्य निश्चित माहिती नाही. त्यासंबंधीचे ज्ञान नाही. मनुष्य केवळ आपली उपजीविका साध्य करण्याच्या हेतूने, आपला निर्वाह करण्याच्या हेतूनेच, कुठली तरी नोकरी वा कुणाचीतरी चाकरी करीत असतो, अथवा स्वतंत्र व्यवसाय करतो. परंतु प्रत्येक कार्यात एकाग्रता, सुनिश्चित दिशा, सुनिश्चित कार्यप्रणाली, सुनिश्चित जीवनप्रणाली, सुनिश्चित आचरणप्रणाली, सगळ्याचा अभाव आहे. दिवसेंदिवस कार्यप्रणाली बदलते आहे. एवढ्या दिवसांत आचरणप्रणाली अथवा वागणूक या संबंधीचे मानक, स्टॅंडर्ड, अजून नक्की ठरवलेलेच नाही. मनांत अस्वस्थता, अनिश्चितता, अधीरता असल्याने मनुष्य स्वतःच्या आचरणांत सारखे बदल करीत असतो. आचरणात ज्ञानाचा प्रभाव दिसत नाही. मनुष्याच्या जीवनात सुनिश्चित आचरणप्रणाली, जीवनाचा उद्देश, जीवनाची सुनिश्चित दिशा, यांचा अभावच आढळतो. आचरणातील असधिरतेचा प्रभाव, मनुष्याच्या अंतःकरणावर दिवसेंदिवस अधिकाधिक वाढतो आहे. निश्चयात्मक बुद्धीची, निर्णयक्षमतेची तसेच निर्णयाबाबत पूर्णविश्वासाची कमतरता प्रकर्षाने जाणवते. विचार अखंड बदलत असतात. त्यामुळे संध्रमच निर्माण होतो. ज्ञानाचे अधिष्ठान, ज्ञानाचा बेसच, गायब आहे. जीवनाचे उद्दिष्ट, जीवनाचे लक्ष्य, टारगेट, अजून ठरवलेलेच नाही. त्यामुळे दिशाहीन झाला असून, भरकटतो आहे. ह्यामुळेच मनुष्य अशांत आहे. अस्वस्थ आहे. क्षणोक्षणी जास्तच अतृप्त होत आहे. असमाधानी होत आहे. दिवस उगवतो. दिवस मावळतो. दिवसाच्या शेवटी काय मिळवले? शून्यच. ज्ञान नाही. बुद्धिरंजन नाही. मनोरंजन नाही. आनंद तर दूरच. अखंड आनंद प्राप्तीसाठी तुमचा कांही प्लॅन आहे का? मनुष्य आपले सर्व जीवन केवळ निर्वाहासाठी वापरतो. जन्माला येतो आणि मरून जातो. पशू पक्षी आपला निर्वाह करतातच ना! त्यांना उद्याची चिंता नसते. ते केवळ वर्तमान काळच जगतात. मनुष्याजवळ बुद्धी आहे. परंतु त्याचा उपयोग चुकीच्या दिशेने होतो आहे. तर्कबुद्धीचा वापर केवळ भूतकाळांतील घटनांचे चिंतन करण्यात व्यर्थ जातो. कल्पनाशक्तीचा वापर भविष्यकाळाच्या चिंतेत फुकट जातो. परिणामस्वरूप मनुष्य भयभीत होतो. वर्तमानकाळाचे भानच उरत नाही. किंवा त्याबद्दल सतर्कता जागरूकता ही नाही.

स्वामी ज्ञानप्रकाश

श्री स्वामी समर्थ प्रबोधित ज्ञानसागर

बरं एवढं सगळं होऊन सुध्दा, या मानसिक अवस्थेचा अभ्यास करून त्यावर उपाय शोधण्याची इच्छाच होत नाही. हा मायेचा प्रभाव आहे. हाच भ्रम आहे. मनुष्य दुसऱ्याकडून उपायाची अपेक्षा करतो, परंतु तुमच्या अंतःकरणाचा ठावठिकाणा तुम्हालाच ठाउक नाही. तर तो दुसऱ्यास कसा समजणार? आणि त्यावर तो उपाय कसा काय सांगणार? तेव्हां तुम्हाला स्वतःच, स्वतःच्या अंतःकरणातील घडामोडींचा अभ्यास केला पाहिजे. विविध उपायांचा शोध घेतला पाहिजे. आणि स्वतःच स्वतःवर प्रयोग करित रस्ता शोधला पाहिजे. दुसरा पर्यायच नाही. परंतु हे सगळे कसे जमवायचे? काय करायचे? सर्व कांही अद्यात्म शास्त्र समजावतं. प्रथम नीट शिकून घ्या, आणि विनियोग करा. प्रोव्हन टेक्नॉलॉजीच्या वापरामुळे यशाची शक्यता बळावतेच.

!शुभं भवतु! शुभं भवतु! शुभं भवतु!

अवधूतचिंतन श्री गुरुदेव दत्त। श्री स्वामी समर्थ महाराजकी जय।